

Філософія політики

Викладач - Балінченко Світлана Петрівна,
кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії та культурології

Загальна інформація про курс

Курс присвячено соціально-філософським теоріям і кейсам, навколо яких зосереджені основні науково-методологічні та соціально-політичні дискусії світової філософської спільноти, з огляду на **проблеми влади, лідерства, конфлікту і комунікації у символічному просторі політики**. Також у курсі приділено увагу дискурсивним практикам та експериментальному практико-дослідницькому аналізу політичних явищ, в контексті **вивчення політичної поведінки та лідерства**.

Дисципліна інтегрує комунікативну практичну філософію, філософію права та соціальну філософію з **практичними навичками опору маніпуляціям, критичної оцінки політичних явищ, кейсів і текстів**.

Цільова аудиторія

Студенти усіх спеціальностей (після проходження загального курсу філософії). Курс призначено для широкого кола слухачів, що мають бажання орієнтуватися в сучасних підходах до суспільства, держави та влади.

Формат курсу

В курсі передбачено:

- **ситуативні завдання** для ознайомлення з основними концепціями суспільства, з огляду на теорії закону, щастя, рівності, свободи і відповідальності;
- **проектні завдання з елементами порівняльного аналізу та опитування**, що дозволяють сформулювати уявлення про популізм, фрірайдерство, зв'язок між рівнем довіри у суспільстві та рівнем добробуту, вплив системи покарання на суспільство і особистість, а також проєкції теорії ігор на виборчий процес і політичні конфлікти різного рівня;
- **блок з теорії війни і конфлікту** – з аналізом сучасних змін у цих концептах, можливостей і «пасток» сучасної демократії; міграційні студії (в тому числі, внутрішнє переміщення в умовах конфлікту і його політичний контекст);
- **рекомендовані тексти та відеоматеріали (в тому числі, англійською мовою)**, що допомагають з'ясувати особливості різних парадигм влади, розібратись, чи повинен політичний лідер бути харизматичним чи раціональним, визначити можливості і обмеження політики як професії та покликання;

За бажання, можливе паралельне проходження тематично дотичних курсів на платформі MOOC.

Coursera: *Moral Foundations of Politics* (Yale University, <https://www.coursera.org/learn/moral-politics?>); *Revolutionary Ideas: Utility, Justice, Equality, Freedom* (Rutgers the State University of New Jersey, <https://www.coursera.org/learn/revolutionary-ideas-utility-justice-equality-freedom?>)

- із зарахуванням результатів тестів в курс «Філософія політики» з коефіцієнтом 0,03.

Практичні навички та вміння

В курсі передбачено опанування практичними навичками **аналізу політичних новин** (за Т. ван Дейком).

Курс допоможе навчитись **вирізняти маніпулятивні технології і чинити їм опір**, а також **моделювати сценарії розвитку політичних подій, робити висновки і приймати рішення на основі статистичних даних**, представлених у відкритому доступі.

Тематика практичних завдань та проектів, які ви зможете виконати на базі лекцій та дискусій курсу (наведено за Додатком 1 до силябусу)

Вивчення ефективності керування спільними ресурсами у спільноті (а основі концепції Елінор Остром):

Зайдіть на сайт міської влади будь-якого міста світу (це обмежується тільки знанням мови), можна брати й Україну). Ознайомтесь з методами розподілу комунальної власності, роллю спільноти в самоуправлінні, контролем фрірайдерства, санкціями і метаправилами. Зробіть висновок про ефективність управління колективними ресурсами.

Критичний аналіз даних з метою прийняття рішень (наприклад, оцінка результатів опитувань громадської думки, проведених в Україні):

Оберіть один з аспектів, прослідкуйте його динаміку, порівнюючи дані 2017, 2018 та 2019 років з даними 2022 року (<https://voxukraine.org/en/reforms-corruption-and-civic-activism-opinion-of-ukrainians-in-october-2022/>). Підготуйте 2-3 дискусійних питання до обговорення опитувань під час семінарського заняття.

Оцінка кейсів застосування влади, з позиції легальності і легітимності:

За відео Я. Шапіро: визначити, які існують вимоги і обмеження легальності і легітимності в політиці, підібрати свій приклад виправданого/невиправданого порушення міжнародного законодавства

(<https://www.coursera.org/learn/moral-politics/lecture/EAFN1/the-eichmann-case-and-problem-of-illegal-but-legitimate-acts>).

Оцінка результатів міжнародних рейтингів країн (наприклад, рейтинг свободи: 2022

<https://freedomhouse.org/countries/freedom-world/scores;> Україна -

<https://freedomhouse.org/country/ukraine/freedom-net/2022>)

Користуючись таблицями Aggregate Freedom Score, оцініть рівень свободи в країнах з прямою та представницькою демократією (2-3 аспекти аналізу).

Ділова гра (праймеріз), моделювання громадянської участі у політичних процесах:

Оберіть та узгодьте кандидата, якого будете представляти (можна вдвох – одного кандидата). Вивчіть його слабкі та сильні сторони. Підготуйте промову до прес-конференції, обсяг - до 10 речень. Підготуйте питання до своїх опонентів, вивчивши слабкі і сильні сторони.

Оцінка можливостей і обмежень електронної демократії (е-демократії):

- чи може е-демократія посилити поляризацію у суспільстві (наприклад, активні громадяни - не обов'язково є громадянами, що представляють інтереси уразливих груп)

- оцініть перспективи такого впливу на інститути (аксіологічний, дискурсивний, соціальний тощо).

Аргументована участь у дебатах:

Чи є тотожними справедливість і рівність? справедливість і чесність? справедливість і мораль?

Чи може громадянське суспільство НЕ бути справедливим? У чому полягає криза демократії (з огляду на справедливість)?

Порівняння практик у міжнародному контексті (на прикладі оцінки політичних наслідків безумовного базового прибутку):

Чому в цих країнах експеримент базового прибутку не виявився вдалим? Якими були очікування? Якими є претензії тих, хто не підтримав цю практику?

Моделювання опитування громадської думки (в тому числі, з метою прийняття обґрунтованих рішень):

Змодельуйте голосування в Україні щодо доцільності базового безумовного прибутку:

- *припустіть достатню суму базового прибутку (обґрунтуйте);*
- *сформулюйте питання гіпотетичного референдуму і спрогнозуйте результат голосування (за областями, віком тощо);*
- *проведіть онлайн-опитування своїх знайомих – вивчіть склад опитуваної групи і найчастіші варіанти відповіді;*
- *прокоментуйте результати.*